

## GRUNDLAGSUTSKOTTETS UTLÅTANDE 5/2004 rd

**Regeringens proposition med förslag till lag om förutsättningarna för förvärvsarbete för medborgare i Tjeckien, Estland, Lettland, Litauen, Ungern, Polen, Slovenien och Slovakien**

*Till arbetslivs- och jämställdhetsutskottet*

### INLEDNING

#### *Remiss*

Riksdagen remitterade den 5 februari 2004 en proposition med förslag till lag om förutsättningarna för förvärvsarbete för medborgare i Tjeckien, Estland, Lettland, Litauen, Ungern, Polen, Slovenien och Slovakien (RP 172/2003 rd) till arbetslivs- och jämställdhetsutskottet för beredning och bestämde samtidigt att grundlagsutskottet ska lämna utlåtande till arbetslivs- och jämställdhetsutskottet.

#### *Sakkunniga*

Utskottet har hört

- överinspektör Olli Sorainen, arbetsministeriet
- professor Mikael Hidén
- professor Kaarlo Tuori
- professor Veli-Pekka Viljanen.

Dessutom har utskottet fått ett skriftligt utlåtande från

- juris licentiat Maija Sakslin.

### PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att det stiftas en lag om förutsättningarna för förvärvsarbete för medborgare i Tjeckien, Estland, Lettland, Litauen, Ungern, Polen, Slovenien och Slovakien. Genom lagen begränsas under en övergångsperiod arbetstagarnas fria rörlighet i fråga om de nya medlemsländer som ansluter sig till Europeiska unionen med undantag för Cypern och Malta.

Den föreslagna lagen avses träda i kraft samtidigt som anslutningsavtalet träder i kraft, dvs. den 1 maj 2004. Regeringen föreslår att lagen

ska träda i kraft genom förordning utfärdad av statsrådet. Lagen ska gälla i två år.

I motiveringen av lagstiftningsordning görs en bedömning av den föreslagna bestämmelsen om att statsrådet ska lämna en redogörelse till riksdagen. Regeringen anser att lagförslaget kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning. Regeringen har dock önskat att riksdagen överväger om grundlagsutskottets utlåtande bör inhämtas om lagförslaget.

## UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

### *Motivering*

*Lagförslagets samband med anslutningsfördraget.* Enligt fördraget om Tjeckiens, Estlands, Cyperns, Lettlands, Litauens, Ungerns, Maltas, Polens, Sloveniens och Slovakien anslutning till Europeiska unionen kan unionens nuvarande medlemsstater tillämpa nationella bestämmelser på de nya medlemsstaternas, med undantag av Cyperns och Maltas, medborgares tillträde till arbetsmarknaden under två år efter att dessa länder har anslutit sig till unionen. Tillämpningen av dessa övergångsåtgärder kan förlängas med tre år och därefter med ytterligare två år, om arbetskraftens fria rörlighet orsakar eller hotar orsaka allvarliga störningar på arbetsmarknaden i medlemsstaten.

Grundlagsutskottet har bedömt anslutningsfördraget ur konstitutionell synvinkel och anser att beslut om godkännande av anslutningsfördraget kan fattas med enkel majoritet och förslaget till lag om sättande i kraft av avtalet behandlas i vanlig lagstiftningsordning (GrUU 11/2003 rd).

*Ikraftträdande.* Enligt 7 § 1 mom. träder lagen i kraft vid en tidpunkt som bestäms genom förordning av statsrådet. Ikraftträdandet är fast knutet till anslutningsfördragets ikraftträdande. Detta är ett sådant i 79 § 3 mom. i grundlagen avsett särskilt skäl som berättigar att i lagen ange att tidpunkten för ikraftträdandet bestäms genom förordning.

*Tillämpning av lagen.* Enligt 7 § 2 mom. gäller lagen för vart och ett av de nya medlemsländerna i två år från och med den dag då respektive stat anslöt sig till unionen. Det förefaller som om begreppen tillämpning av lagen och giltighetstid skulle ha blandats ihop i förslaget. Lagen, i synnerhet 5 §, avses av allt att döma vara i kraft tills något annat bestäms i en ny lag. Därför bör momentet skrivas om så att det på alla punkter gäller tillämpningen av lagen på medborgare i ifrågavarande stater. Detta kan till exempel gö-

ras genom att ordet giltighetstid ersätts med ordet "tillämpning".

*Statsrådets redogörelse.* Enligt samma moment ges en bedömning av lagens verkningar och behovet av förlängning av dess giltighetstid i statsrådets redogörelse till riksdagen. Den ges före utgången av den tid på två år som avses i momentet.

Bestämmelsen är synnerligen speciell. Enligt 44 § i grundlagen är ett meddelande och en redogörelse ett sätt för statsrådet att på eget initiativ få riksdagen att behandla en fråga som gäller rikets styrelse eller internationella förhållanden. Förfarandena skiljer sig från varandra beroende på om riksdagens förtroende för statsrådet aktualiseras efter behandlingen eller inte. Enligt förarbetena till grundlagen kan statsrådet välja vilket förfarande det föredrar (RP 1/1998 rd, s. 96/I).

Det rimmar väldigt illa med ett grundlagsfäst system att statsrådet, samtidigt som dess principiella rätt till initiativ inskränks, genom bestämmelser i lag åläggs att i ett bestämt ärende och inom en viss tid lämna en redogörelse till riksdagen<sup>1</sup>. I konstitutionell mening vore det mycket naturligare att en sådan förpliktelse är politisk och därmed baserar sig på den vilja riksdagen uppger i sitt svar. Utskottet påpekar att den föreslagna bestämmelsen dock inte kan hindra regeringen att i enlighet med 70 § i grundlagen, men oberoende av redogörelsen, lämna ett lagförslag om förlängning av lagens giltighetstid.

<sup>1</sup> I 2 § 2 mom. i lagen om fredsbevarande verksamhet ingår visserligen en bestämmelse om att en redogörelse är ett lämpligt instrument att höra riksdagen då det gäller att ge de fredsbevarande trupperna mera omfattande befogenheter att bruka maktmedel (GrUU 17/2000 rd, s. 2/II och GrUU 18/1995 rd). I det fallet är det emellertid fråga om att involvera riksdagen i behandlingen av ett ärende som gäller Finlands deltagande i fredsbevarande verksamhet och som republikens president fattar beslut om.

Utskottet anser att det är bäst att den bestämmelse som ålägger regeringen att lämna en redogörelse stryks ur lagförslaget.

*Likheterna med förslaget till utlänningslag.* Det bör kontrolleras att formuleringarna i lagförslaget stämmer överens med det förslag till utlänningslag som lämnats till riksdagen (RP 28/2003 rd, RP 151/2003 rd). Utskottet har fäst sig vid 2 § 4 punkten. Utskottet påpekar med anledning av bestämmelsen att uppehållsrätt inte beviljas

utan fastställs genom registrering. Upphållsrätten baserar sig direkt på grundfördraget eller genomförandebestämmelserna. Punkten bör därför omformuleras på följande sätt: "har uppehållsrätt på basis av annat än förvärvsarbete".

#### *Utlåtande*

Grundlagsutskottet anser

*att lagförslaget kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning.*

Helsingfors den 11 mars 2004

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Kimmo Sasi /saml  
vordf. Arja Alho /sd  
medl. Leena Harkimo /saml  
Hannu Hoskonen /cent  
Roger Jansson /sv  
Irina Krohn /gröna  
Annika Lapintie /vänst

Reino Ojala /sd  
Markku Rossi /cent  
Simo Rundgren /cent  
Arto Satonen /saml  
Seppo Särkiniemi /cent  
ers. Veijo Puhjo /vänst.

Sekreterare var

biträdande generalsekreterare Jarmo Vuorinen.